

ROMAFĆ

Paulo Ovoli Kī Etselē Ema Romafć

I Ovoli kī to yī, Paulo, Yesu Kristo ɔsumunə sekē. Baguma lepau yī, evē yī kī īyadani ye foto ɔnyanə, nde lətsā ne ye Kale Wī a akū. **II** Baguma le Kale Wī kī eyi ane kōkōe etsāmena ye onukpē banyenə akū, nde ayekī betsele ne Katsele Kpalewa a kamē a. **III** Bele Kale Wī kī ne Obi, boe ɔlate Yesu Kristo akū. Beema ye nde otidziwa aye ne Lègā Dawid kasinu a kamē. **IV** Ne kakpale ne hūhū kamē ni, Baguma nyε ye etsa mɔ kōbē nde ye obi, lōkɔ a kī edzela ye etomena wuda kamē a. **V** Baguma tsā Yesu Kristo akū emó boe kōnya bɔyadani foto banyanə, ayekī fōatsā ye dī akū, bōakpā fude fude bati flee bētē ye bido, bitse ye. **VI** Mi Romafć ləmē, midei ne bati a kī Baguma ve kī bεyaakēna Yesu Kristo bade a kamē.

VII Ade foesū ntselē ovoli kī mama mi flee a kī midei ne Roma, kī Baguma awe mi kale, ade evē mi kī miyaakēna bati kī ɛkpale be akū a.

Baguma boe ɔlega mɔ boe ɔlate Yesu Kristo, bεmɔ mi kōnya, bεkpa mi lukudɔ ləmē!

Paulo Nyε Baguma Kōlē.

VIII Lətsa a kī lənyaa lɔtɔ nyε kī, nkɔa Yesu Kristo manyε yī Baguma kōlē ne mi flee lōlō, kitonékī balε ayekī mitε Kristo mido a fōletsa ne katinya kamē flee. **IX** Baguma a kī masum mɔ yī

owolee flee, ne letsā a kī made ne ye Obi Kale Wī a akū a, nyε yī adansie kī letsā a kī male a nyε ɔnɔkɔali. Baguma nyina kī mate anε ne mi akū, **X** lōkō nyε lōkō kī maboa mpaε. Mawā Baguma kī ntε fonyε ye kawε ni, εkpa yī osi ūyaasela mi finyaa.

XI Kitonekī mawε mō ɔsī mō ɔsī kī bɔmɔ akū, lōkōa nkōa hūhū kame futetsa fudi mma mi nkōa ndo mi kɔbɛ. **XII** Letsā a kī matsa nyε kī bɔmɔ mi bōado akū kɔbɛ. Yī katεkado ado mi kɔbɛ, ade mi kade leme aado yī kɔbɛ a.

XIII Nwaē amε, mawε kī minyi kī nkēna nñihie lōkō pii kī mayaasela mi kufe, leme lōkō nyε lōkō litsedi asua yī osi. Mawε kī mana batī kī betε Kristo bido ne mi kame, ndε ayekī nna ne batī bεbā a kī bεnyé Yudafō a kame a. **XIV** Kitonekī yī adzuma fɔane kī nde letsā nkpa batī flee, bikī binyina kadi mō bikī binyína kadi, batī kī binyina tuvoli mō bikī binyína tuvoli. **XV** Ade foesū akū asī yī kī made letsā ne Kalε Wī a akū nkpa mi a kī mideī ne Roma leme a.

Kale Wī a Deī Kɔbɛ.

XVI Kalε Wī a lákō yī konyɔă, kitonekī Baguma kɔbɛ kɔanε. Kakpa batī a kī betε ke bido a nkpa, Yudafō nyaa lōtō fɔmɔ bikī bεnyé Yudafō a. **XVII** Kitonekī Kalε Wī a kame banyε ayekī Baguma abu batī kī bεkpɔla a katsa. Fonyε katεkado fɔletsa kīto kayɔkayi kεnawo kawūna. Ndε ayekī betsele ne Katsεle Kpalewa a kame kī, “Oti kī Baguma abu kī yadā kpī ne ye katεkado sū ni, yaana nkpa.”

Odima Lenyé Oti Kpī Ne Baguma Anε.

XVIII Baguma anye ye kalokpa katomena ode kako ne batia kĩ bakoa tokpa mo ablo fotsa kasua ɔnɔkɔali a kanyi osi a akũ. **XIX** Baguma avele batia soto kitonekĩ binyina fotsa a kĩ otidziwa aapuli enyi ne ye akũ a. Baguma moawé a lenye foe etsa be yededede. **XX** Kito ane kĩ Baguma bōa katinya a, ye kutitse kĩ baám̄o mo ane a, mo kɔbẽ kĩ kudei daa mo ye Baguma kutidu a, anye foe akũ katsa ne fotsa a kĩ εb̄a a kam̄. Foesū batia leláapuli benye onukpẽ kĩ binyína Baguma.

XXI Titia kĩ binyina Baguma malo ni, baákpa ye obu a kĩ efeta ye, ade baánye ye kɔl̄e a. Mbom fotsa a kĩ fɔlá nfaso akũ bakona, ade be adzuni kam̄ ke ɔtū a. **XXII** Babu be akũ kĩ binyina kadi, lem̄e bedani badzimbifɔ̄. **XXIII** Ne kĩ bek̄a obu bekpa Baguma a kĩ edzi nkpā daa a ni, basum fotsa a kĩ beme mo awé kutidu, kĩ fɔla nde oti kĩ yaku, ūye kɔvɔlabi, ūye bayas, ūye bayas kĩ baboli ne sem̄e akũ.

XXIV Ne foesū Baguma fone be awé kĩ bek̄ena effī fotsa kĩ be tɔwɔle awé a, kĩ bek̄a be sukena bak̄ena fonyɔ̄ätsa mo be akũ akũ. **XXV** Bak̄a Baguma akũ ɔnɔkɔali a kavemena mo fɔvã. Basum fotsa a kĩ Baguma bōa a kaba Baguma moawé a kĩ εb̄a foe a, kĩ kefeta kĩ bekaamu daa a! Fɔya lɔmo.

XXVI Ne fuk̄i bak̄ena a sū, Baguma fone be awé εkpa sukena fowetsa kĩ fɔado akũ kɔnyɔ̄ä kak̄ena. Be batsole dania bawam̄o bak̄oba batsole. **XXVII** Ade ayea banyole lem̄e fɔ̄ bɛm̄o batsole kawa nde ayek̄i Baguma kena eyi a, mbom bak̄oba banyole ak̄o be odo. Foesū banyole awam̄o akũ kĩ kɔnyɔ̄ä leláa foe kam̄. Ne ɔbla

kpa kĩ bεbɔa kii sū ni, Baguma vεlε be sɔtɔ a kĩ sefεta be a, ne be mɔawε kame.

XXVIII Ayekĩ batí a sī kĩ baáte kadikanyi wī ne Baguma akū a bido ne be kame sū ni, Baguma fɔnε be awε ɛkpa be adzuni kĩ bibula kade a, kĩ bεkεna fɔtsa a kĩ fɔtáfeta a. **XXIX** Be kame yi mɔ tɔkpa tidi nyε tidi kakεna, ablo, anengbā mɔ batí tɔkpa kawε. Fɔbεbā kĩ fudei ne be kame nyε lineke kano, awudi, lεma kavū, batí kakε mɔ likesi. Fukĩ fubu nyε kĩ bale batí akū kɔdzela, **XXX** bεnyε batí bui banyenε, mɔ Baguma bakesinε. Bεnyε batí bavūnanε, akū batanε, akū bapianε, bawε tɔkpa tisi bεbā pii kayamena mɔ batí kĩ baábu be bamane a. **XXXI** Bεnyε batí kĩ be tɔwɔle lákɔ be kɔtɔ, baákεna ne bɔhe a akū a, belá seme kale ade baámɔ oti kɔnya a. **XXXII** Titɔ kĩ binyina pefee kĩ ne Baguma mbla a onukpε ni, bikĩ bidzi nkpā ne osi kii odu akū a feta bεkpa wuda malo ni, bεkakεna foe. Nnε foe odi bakεna, mbom bεdza ne bikĩ bakεna fɔtsa kpa kii odu a liti.

II

Baguma Adzəmɔ Bati Flee.

I Nwañ, nɔ akɔ batí bεbā kɔtɔ? Ntε litsa oti anε malo ɔláapuli ɔnyε onukpε kĩ nɔ kɔ oti kpī anε. Kitonekĩ ntε adzəmɔ batí bεbā adeke akεna lεtsa mɔapε a kĩ de bakεna a ni, nɔ mɔawε akū akɔ kɔtɔ. II Bunyina kĩ Baguma dei ɔtɔbe ntε edzəmɔ batí a kĩ bakεna fɔtsa kii bamε a. III Lemε nwañ, nɔ a kĩ akεna fɔtsa kii bamε a lemε akɔ batí bεbā kɔtɔ ne foe akū a ni, abu kĩ aapuli olo Baguma kɔtɔkakɔ? IV Mbɔee ɔbɔe foe kĩ Baguma dei

semε kale, ɔwɔle kado mɔ ɔwɔle bɔee sū ɔtséla letsama? Onyina kĩ nuwī Baguma deĩ semε kale, kitonekĩ yawe kĩ yakpā nɔ ɔdani ɔwɔle kame.

V Lemε ne nɔ atɔ ɔsī kĩ aádanj ɔwɔle kamε sū ni, ɔfō nɔ sɔtɔ kavεle aana ɔsē ne luwi a kĩ Baguma aanyε ye kalɔkpa mɔ ye fɔletsa kadze kpī akū a kanya. **VI** Kitonekĩ Baguma aase odi nyε odi kɔtɔ ne ye adzuma a kĩ ɛkεna a onukpẽ. **VII** Bati a kĩ bakεna tuwī kĩ bawε kukūkpale, obu mɔ daa nkpa a, Baguma aakpa be nkpa kĩ elá kawūna a. **VIII** Lemε bati bεbā a kĩ be odi fude bawε, kĩ bisī ɔnɔkɔali a, bitomɔ tɔkpa a, Baguma aakɔa kalɔkpa εvelε be sɔtɔ mɔ ɔsī mɔ ɔsī. **IX** Bati flee a kĩ bakεna tɔkpa a, aamɔ lubo mɔ kalɔe, Yudafɔ aanya lɔtɔ, ke liti bikī bεnyé Yudafɔ a lemε. **X** Lemε Baguma aakpa bikī bakεna tuwī a kukūkpale, obu mɔ lukudɔ, Yudafɔ aanya lɔtɔ bεna, fɔmɔ bikī bεnyé Yudafɔ a lemε. **XI** Kitonekĩ Baguma lādā otı anε ne ye fɔletsa kadze kame.

XII Bikī bεnyé Yudafɔ a tāna Mose mbla a, lemε kĩ bεkεna titikpa ni, Baguma aavele be sɔtɔ, kĩ eláakɔa mbla a bεdzemɔ be. Yudafɔ a na Mose mbla a, lemε bεkεna titikpa, Baguma aakɔa mbla a εdzε mɔ be. **XIII** Kitonekĩ nné bati a kĩ batse mbla a nyε bati kpī ne Baguma anε, mbom bati a kĩ bεkεna ne mbla akū a, adā kpī. **XIV** Ne ɔnɔkɔali kame ni, bikī bεnyé Yudafɔ a tāna mbla a, lemε ntε otı kabɔa kame fɔ bεkεna letsə a kĩ Mose mbla tsa ni, fɔatsa kĩ bεkεna mbla bεkpa be akū, titɔ kĩ belá Mose mbla a malo. **XV** Be fɔkεlatsa atsa kĩ Baguma tsele mbla a ne be tɔwɔle kame. Be tɔwɔle lemε atsa kĩ fɔnyε ɔnɔkɔali, kitonekĩ fɔkɔ fudi be tɔwɔle akɔ be kɔtɔ

ade yadza nε be liti a. **XVI** Nε foesū nε Kalε Wī a kī male a onukpē ni, ade aye fóana nε Luwi a akū kī Baguma aatsā Yesu Kristo akū εdzemō bati flee fōlō kame fōletsa kōlawa a.

Letsa a Kī Mose Mbla a Lε Ne Yudafɔ Akū.

XVII Aνε nō akū kī Yudani, akōa anε kate nε mbla akū, ade apia nε Baguma akū a. **XVIII** Onyina letsa a kī Baguma awε kī kena, ade ɔkōle otomena mbla a kame letsa a kī lenye fōtsa wī a. **XIX** Ate kado kī ɔnye banekunε ɔkpāne, ɔnye ɔhaī ɔkpa bikī bideī nε otū kame a. **XX** ɔkōa nō akū ɔkēna bakōasia ɔvēlēnε mō bikī betábo anε tō fōtsa ɔtsanε. Onyina yededede leme kī kadikanyi mō ɔnokōali deī nε mbla a kame. **XXI** Nō a kī atsa batī bεbā fōtsa a, nde sū aátsa nō mɔawε akū? Ade letsā kī batī betaye, leme nō mɔawε a aáye? **XXII** Abi batī kī betabōa adɔpaa, leme nō mɔawε a aábōa adɔpaa? Aáwε bavī fōletsa, leme aáye kuviōla kame fōtsa? **XXIII** Abo ɔwōle nε Baguma mbla a akū, leme afum ye mbla a kakōado Baguma kōnyɔā. **XXIV** Katselε Kpalewa a le kī, “Mi Yudafɔ ɔbla kpa sū bikī bεnyé Yudafɔ a ale fōletsa kpa nε Baguma dī akū.”

XXV Ntε akēna nε mbla a akū ni, kekō nō lεkpati katsua a akū deī nfasō, leme ntε aákēna nε mbla a akū kō ni, oketimō bikī betátsua fōkpati a. **XXVI** Ntε oti kī εnyé Yudani, kī εtátsua lεkpati akēna nε mbla a akū ni, Baguma lεlāabu ye ndε oti kī etsua lεkpati aye?

XXVII Foesū, mi Yudafɔ, oti kī εnyé Yudani a kī εkēna nε mbla a akū aakō mi kōtō, kitonekī miafum mbla a, titō kī betselε ye biyi bεkpa mi,

ade miatsua lækpati a. **XXVIII** Nné oti kĩ bëma Yudani ũye oti kĩ bitsua lækpati ne Mose mbla a onukpẽ nyé Yudani. Ade lækpati katsua paa ni, fôdzé fôkpa sukena katsua lèkenana kĩ bamɔ ne oti akũ a, **XXIX** mbom Yudani kpanunuunu nyé oti kĩ enyé Yudani ne ye kamékame, ade foe nyé kĩ bitsua ye ɔwɔle kame lækpati. Lækpati katsua kĩ nyé Baguma Hûhû adzuma, fôtáto mbla a kĩ betselé biyi a kame. Baguma amu oti kĩ odu, nné batidziwa.

III

I Litsa koũ Yudani deĩ εbẽ otí kĩ enyé Yudani, ũye litsa nfasɔ deĩ ne lækpati katsua kame?
II ɔnɔkɔali nfasɔ a pɔne ne tisi pii akũ. Katɔnyade nyé kĩ Yudafɔ awé Baguma kɔa ye fôletsa a edo.

III Lemé nde nté be kame badi tátē bido a? Katsa fɔatsa kĩ be katatekado aafɔ Baguma leláadi ɔnɔkɔali? **IV** Oowo! Kene kĩ Baguma adi ɔnɔkɔali, titɔ kĩ otí nyé otí ama fɔvã malo, nde ayekí Katselé Kpalewa a le kĩ,
 "Nte ɔlɛ kɔdzela ni, nɔ fôletsa fonya ɔnɔkɔali.

Nte bɛdzemɔ nɔ ni, aanya akũ."

V Lemé nté boe titikpa kakena anye fôtsa wĩ a kĩ Baguma akena a katsa yededeede a ni, bóapuli bɔle kĩ Baguma akena tɔkpa nté evélé boe sɔtɔ? Ade kavia kĩ otidziwa aavia a. **VI** Oowo! Nte Baguma lâdã kpíi ni, nde yaakena ɛdzemɔ katinya kame? **VII** Nte yĩ fɔvã kama anye Baguma ɔnɔkɔali a katsa, kĩ bamu ye a, nde sũ bakɔ yĩ kɔtɔ nde tɔkpa ɔkènanɛ? **VIII** Nde sũ bɔále kĩ, "Mifɔ bɔkena titikpa ayekí tuwĩ aane tito foe kame?" ɔnɔkɔali bati badi lamena fɔvã kama

kate ne yĩ akũ kĩ ade aye nle a. Baguma aakø be koto nde ayekĩ kefeta.

Odima Lenyé Oti Kpñ.

IX Mbœε finyaa, boe Yudafø kadzi kamε neñε kebẽ bikĩ bœnye Yudafø a? Oowo! Kitonekĩ ũnya lɔtɔ ntsa kɔkɔε kĩ tɔkpa nya Yudafø mɔ bikĩ bœnyé Yudafø a flee akũ, **X** nde ayekĩ Katselε Kpalewa a le kĩ,

“Oti odima lœlää kĩ yadã kpñ. Midi otí mœare malo lœlää.

XI Odima lœlää kĩ yanu fœletsa kayø,
ĩye kĩ yawø Baguma liti osi.

XII Bati flee muniki ne Baguma liti,
be flee bœyela osi,
ade odima lœlää kĩ yakena tuwĩ a,
oti mœare malo lœlää.

XIII Be tudomena binya tœwaa
nde linike kĩ lewaa luto aye,
bake bati menemene mɔ be fœme.

Be onukpœ kamε fœletsa la nde kœ kadõ aye.

XIV Fudumutsa mɔ fœlœwotsa yi be tunukpœ kamε.

XV Bawø sœwa kĩ bapila bati bœkø be.

XVI Kakø nyε kakø kĩ banaa ni, kawøla mɔ fœtsa kade kabula ate ne liti.

XVII Binyina kadzi ne lukudu kamε,

XVIII ade Baguma kavila kadima lœlää be kamε a.”

XIX Finyaa, bunyina kĩ lœtsa nyε lœtsa ne mbla a kamε a atamo bikĩ bidei ne mbla a kayø, ayekĩ baasua batidziwa onukpœ kanyε osi, lœkøa Baguma ledzœmœ katinya kamε flee. **XX** Kitonekĩ odima lenyé otí kpñ ne Baguma anε, ne ayekĩ

yakēna nē mbla a akū sū. Letsa a kī mbla a akēna nyē kī yafō oti anyi kī ekēna tōkpa.

Letsa a Kī Lefō Bōkpola Ne Baguma Ane.

XXI Lemē finyaa, bēnyē osi a kī Baguma atsā kakēna batī kpī nē ye anē a bētsa. Fukī lētséla mbla a akū, titō kī Mose mbla a mō Baguma onukpē banyenē di foe akū adansie malo.

XXII Baguma akēna batī badā kpī katsāmena be Yesu Kristo katekado kamē. Yakēna fukī kakpa batī a kī bēte Kristo bido a flee, kī ntsitsemu adima lēlāa foe kamē. **XXIII** Kitonēkī odi nyē odi kēna tōkpa, ade edeī mō lugo nē Baguma kukūkpale a ɔwē a.

XXIV Lemē ne kōnya a kī Baguma amo faa sū ni, etsā Kristo Yesu a kī ese kōtō nē boe lōlō a akū, ekēna boe batī kpī. **XXV** Baguma kōa ye ekpa ndē lēma ɔkplanē kī fōtsā ye wuda kame batī bēna tōkpa kakōakate ntē bēte ye bido. Baguma kēna fukī enēs yatsa kī yadā kpī. Nē kōkōe a, Baguma na ɔwōle bōee, eve sinepo esua batī tōkpa, **XXVI** lemē finyaa kō yate anē nē be tōkpa akū ekōa yatsa kī yadā kpī. Nē osi kī akū, Baguma atsa kī ye mōawē enyē oti kpī ade yakēna odi nyē odi kī etē Yesu edo oti kpī a.

XXVII Finyaa ni, litsa bōakōa bubo ɔwōle? Bōlā letsamama! Mō litsa sū? Ayekī bōakēna nē mbla a akū sū mbōee? Oowo! Mbom ayekī bōte budo sū. **XXVIII** Foesū bōawūna kī katekado odi akū fōtsā mō oti adā kpī nē Baguma anē, kī nnē mbla a akū kakēna sū. **XXIX** Mbōee Baguma a ni, Yudafō odi ode yanē? Nnē bikī bēnyē Yudafō a lemē Baguma yanē? Oo, be malo Baguma yanē!

XXX Baguma mօapε deĩ, ade yaakəna Yudafç bati kpī̄ ətsāməna be katekado akū a, əkəna bikī̄ bənyé Yudafç a ləmə bati kpī̄ ətsāməna be katekado kame. **XXXI** Katsa fəatsa kī̄ katekado sū bəfənə mbla a awe? Oowo! Fəlā ləmə kəlaa, mbom bupini mbla a mɔ̄ əsī̄ mɔ̄ əsī̄.

IV

Abraham Kadzi Kpī̄ Nyε Katekado Nfaso Ketsa.

I Litsa bóapuli bəle nε boe kade əwanyo Abraham akū? Litsa emó eyi əsū nε fəletsa kī̄ akū?

II Nte tudzuma a kī̄ əkəna a akū fətsā sū Baguma bu Abraham kī̄ εnyε oti kpī̄ ni, kekō yaana litsedi kī̄ yakəa ebo əwəle, ləmə nné nε Baguma ane.

III Kitonəkī̄ Katsəle Kpalewa a le kī̄, “Abraham tε Baguma edo, ade nε ye katekado sū Baguma tε ye kī̄ yadā kpī̄.”

IV Oti kī̄ yakəna adzuma ni, base ye kətə, ləmə baábu kətəkase a ndε futetsa, mbom fənye lətsa a kī̄ fəfeta fəkpə ye adzuma a kī̄ əkəna a. **V** Ləmə nte odi tátə dī̄ nε adzuma kakəna kame, mɔ̄ etε edo kī̄ Baguma akəna bikī̄ baávila ye bati kpī̄ ni, nε ye katekado sū Baguma aabu ye kī̄ εnyε oti kpī̄. **VI** Ade foe Legā Dawid ləmə le kī̄ bihila oti a kī̄ Baguma bu ye kī̄ εnyε oti kpī̄, kī̄ nné ye adzuma wī̄ a kī̄ əkəna a sū. Dawid le kī̄,

VII “Baguma hila bikī̄ ye mɔawε
əkəa be təkpa ete be a,
bikī̄ əkəa be titikpa əkəla.

VIII Baguma hila oti a
kī̄ Baguma nyε ane nε ye təkpa akū.”

IX Nhila fōletsa a kī Dawid lε nε awī a ni, bikī bitsua fōkpati a odi fude yanε, mbōeε kī mō bikī bētātsua fōkpati a? Oowo! Enye bikī bētātsua fōkpati a lēmε ade, kitonεkī bōle butomēna Katsεlε Kpalεwa a kamε kī, “Nε Abraham katekado sū, Baguma bu ye otī kpī.” **X** Lōkō lōwōdabe Baguma bu ye otī kpī? Nε lōkō a kī bitsua Abraham lēkpati a, mbōeε lōkō a kī bētātsua de tō a? Fōnye lōkō a kī etātsua tō lēkpati a, nné lōkō a kī etsua liti a. **XI** Ke liti kōlaa fōmō bitsua Abraham lēkpati. Ye lēkpati katsua lēmε nyε nsentseleni kī Baguma tε ye kī enye otī kpī nε ye katekado sū, titō kī nε lōkō a na kamε malo bētātsua tō ye lēkpati. Foesū Abraham yadani batī a kī bētε Baguma bido a flee hūhū kamε ɔlega. Titō kī bētātsua fōkpati malo ni, bētε be ndε batī kpī. **XII** Ade ayea Abraham nyε bikī bitsua fōkpati a lēmε ɔlega a. Lēmε nné nε ayekī bitsua be fōkpati a odi sū, mbom nε ayekī bidzi nkpa nε katekado kamε ndε ayekī boe ɔlega Abraham dzi fōmō bitsua ye lēkpati a sū.

Baguma Kpa Abraham Bōhe.

XIII Baguma kpa Abraham mō ye kasinu kamε babi bōhe kī katinya kī kamε aanya be adzapadiε. Ekεna foe nné nε ayekī Abraham kēna nε mbla a akū sū, mbom nε ayekī etε edo kī Baguma bu ye otī kpī sū. **XIV** Kitonεkī nte bikī bakεna nε mbla a akū odi aanya fōtsa a kī εlε eyi a ni, kekō katekado lēnyé letsama ade Baguma kalεkayi a lēmε nyε fōtsa pupulidza a. **XV** Mbla a avele Baguma kalokpa kayamēna, lēmε awā kī mbla lēlāa ni, mbla kafum lēlāa.

XVI Foesū bōhe a dzē nē katekado akū, ayekī bōhe a aatim nde fōtsa a kī Baguma mō kōnya ekōa ete Abraham kasinu a kame babi. Nnē bikī bakēna nē mbla a akū odi fōwaa fōkpa, mbom mō bikī bete bido nde ayekī Abraham te edo a, kitonekī Abraham nyē boe flee hūhū kame ɔlega, **XVII** nde ayekī Katsèle Kpalèwa a le kī, “Nkōa nō nkēna fude fude pii ɔlega.” Foesū bōhe a nēnē nē Baguma ane. Ade ye nyē Baguma a kī Abraham te edo kī yadzela banōkpa bayidza kadzi nkpā, kī yafō fōtsa a kī fōlāa kōkōe fōane katinya.

XVIII Titō kī ane kate adima buki eláa malo ni, Abraham te edo ekadā ane, ade foesū ekēna fude pii ɔlega, nde ayekī Baguma bi ye a kī, “Nō babi mō bawa aama besa bebblebee nde fusibii aye.”

XIX Né lōkō a, Abraham te nde futeli ɔha, lēmē ye katekado onukpē tādō, titō kī emō eyi ɔsū kī kōbē woli nē ye sukēna kame, mō ayekī Sara lēmē tē kōma kana malo a. **XX** Etātē fōtsa a kī Baguma le eyi kī yaakēna ekpa ye a akū atsindze, ade etāfōnē ye katekado awe a, mbom ye katekado a do ye kōbē, edo Baguma obu. **XXI** Etē edo pipiipi kī Baguma aapuli ekēna nē letsa a kī ele eyi a akū. **XXII** Ade Abraham katekado sū mō Baguma bu ye kī enyē oti kpī a. **XXIII** Fōletsa a kī bele kī, “Baguma bu ye kī yadā kpī” a, nnē Abraham odi sū bētselē foe, **XXIV** mbom bētselē foe bēkpa boe lēmē. Boe a kī bōatē oti a kī edzela boe ɔlate Yesu etomena kanōkpa a budo a, baabu boe kī bōnyē batī kpī. **XXV** Boe titikpa sū Baguma fōnē Kristo awe ekpa kī bēkō, ade edzela ye edzi nkpā, ayekī yaabu boe batī kpī.

V

Baguma Bu Boe Bati Kpī.

^I Finyaa, kĩ Baguma bu boe bati kpī ne boe katekado sū ni, bɔtsẽ boe ɔlate Yesu Kristo akũ bɔna lukudɔ ne bɔmɔ Baguma kayite. ^{II} Ye akũ lɛmɛ bɔtsā mɔ osi binya ɛkpa boe kĩ Baguma aamɔ boe kɔnya, budzi ne ye kɔnyakamɔ a kamɛ. Ne foesū bɔapia ne kɔnɛte a kĩ budei kĩ bɔana tsɛfã ne Baguma kukukpale a kamɛ. ^{III} Ne ɔhau pii kamɛ malo bɔamɔ kawɔle, kitonekĩ bunyina kĩ ɔhau afɔ bɔakɔle ɔwɔle kado, ^{IV} ɔwɔle kado afɔ bɔadza pintii, ade kadza pintii afɔ bɔana kɔnɛte a. ^V Ade kɔnɛte láfɔ kɔnyɔã awo boe, kitonekĩ Baguma kɔa ye ɔdɔ edo ne boe tɔwɔle kamɛ etsāmena ye Hūhū Kpalewa a kĩ ɛkpa boe a akũ.

^{VI} Kitonekĩ kĩ bubuki bɔlá kɔbẽ kudima a, ade lɔkɔ a na kamɛ Kristo ku ne tɔkpa bakɛnanɛ lɔlɔ, nde ayekĩ Baguma moawɛ yi ɛkpa a. ^{VII} Fɔnye lɛtsa mɔ osi kĩ oti odi aku ne oti kpī lɔlɔ. Fɔapuli fɔya malo kĩ oti odi aado ɔwɔle kĩ yaku ne oti wĩ lɔlɔ. ^{VIII} Lɛmɛ Baguma tsa boe ayekĩ eti yawɛ boe kale, kitonekĩ lɔkɔ a kĩ bubuki bɔnye tɔkpa bakɛnanɛ a, Kristo ku ne boe lɔlɔ.

^{IX} Etsā ye wuda kamɛ ɛkɛna bati boe kpī ne Baguma ane. Wuda kī sū yaanye boe etomɛna Baguma kalɔkpa a kamɛ. ^X Bɔnya Baguma bakesinɛ lɛmɛ ɛkɛna boe ye bakɔba etsāmena ye Obi wuda a kĩ ɛkɔa ɛpata ye a kamɛ. Finyaa kĩ ɛkpɔla Baguma ɛkpa boe kī ni, yaate boe eba, kitonekĩ edzi nkپā. ^{XI} Lɛmɛ nné fukī odi, mbom bɔamɔ kawɔle ne lɛtsa a kĩ Baguma tsā boe ɔlate Yesu Kristo akũ elɔla bɔmɔ ye kayite a sū.

*Ntsitseμu a Kī Edeī Ne Adam Mō Kristo Kayite
a.*

XII Tōkpa tsā otī mōa akū tēya nē katinya kame, ade wuda tsā ye akū εya a. Nē fukī sū ni, wuda yale ewo nē batidziwa flee kame, kitonekī odi nyē odi kēna tōkpa. **XIII** Nē ɔnōkōali kame ni, tōkpa na nē katinya kame fōmō mbla a ya, lēme awā kī mbla lēlāa ni, baābu lētsama kī lenye tōkpa. **XIV** Lēme kito Adam lōkō kēyawo Mose lōkō a ni, wuda nya batidziwa flee akū, mō bikī bētákēna tōkpa ndē tikī Adam kēna a malo. Adam kī dzē ndē otī a kī yaaya a.

XV Lēme be bati nviā a bētákēti, kitonekī Baguma futetsa faa a lēlā ndē Adam tōkpa a. Fōnye ɔnōkōali kī bati pii ku nē otī mōa tōkpa sū. Lēme Baguma kōnyakamō bē kōlaa, foesū ade ayea ye futetsa a kī yakpa bati pii faa katsāmēna otī mōa kī εnye Yesu Kristo akū a la a. **XVI** Futesa a kī Baguma kpa faa a lēlā ndē letsa a kī otī mōa tōkpa vēle tēyamēna a, kitonekī tōkpa a kī otī mōa a kēna a yamō kadze mō kōtōkaku. Lēme futetsa a kī Baguma kpa faa a fō bibu bati bebblebee tōkpa a kī bēkēna a kī badā kpī. **XVII** Fōnye ɔnōkōali kī otī mōa tōkpa a kī εkēna sū wuda yaanya akū. Lēme letsa a kī otī mōa a kī εnye Yesu Kristo kēna a bē foe flee. Bikī bēna Baguma kōnyakamō baū kī flee a, kī εkēna be bati kpī lēme a, aanya akū nē nkōpā kame bētsāmēna Kristo akū.

XVIII Foesū ndē ayekī otī mōa tōkpa a kī εkēna fō bēkō batidziwa flee kōtō a, ade ayea otī mōa tuwī kī εkēna a kpa batidziwa flee ɔtōbe, bēna nkōpā lēme a. **XIX** Ade ndē ayekī otī mōa atō ɔsī kakēna

fõ bati flee dani tõkpa bakənanə a ni, ade ayea otí mōa Baguma ɔlədo akū kakəna aafõ bəkəna bati pii kpíi nē Baguma anə a.

XX Beýaməna mbla a ayekī tõkpa kakəna aapõ ebu, ləmə awā kī tõkpa kakəna pənə ni, Baguma konyakamō ləmə apõ kabu. **XXI** Foesū ayekī tõkpa nya akū nē wuda kamə a ni, ade ayea Baguma konyakamō anya akū katsāməna kadzi kpíi kamə, kakpā boe kawoməna nkpā a kī kelā kawūna a kamə, nē boe Əlate Yesu Kristo dī akū a.

VI

Budzi Nkpā Ne Kristo Sū.

I Foesū, finyaa litsa bóale? Bóana nē tõkpa kakəna kamə ayekī Baguma konyakamō aapõ kibu mbəee? **II** Oowo! Kī buku bəkpa tõkpa kōkōe a, nde bəabuki budzi nkpā bəkakəna tõkpa? **III** Mbəee minyína kī, kī bəwəla boe mui, bəkəna ɔməa mō Yesu Kristo a, bəwəla boe mui bəkəna ɔməa mō ye wuda a ləmə? **IV** Ne boe mui kawəla kīi kamə a, bəna tsefā nē ye wuda a kamə, ade bibila bəmō ye a. Ndə ayekī Ələga a tsā ye kukükpalə kəbə kamə a, ade aye boe malo bəayidza budzi nkpā vəñ a.

V Kitonekī ayekī bəkəna ɔməa mō ye nē ye wuda kamə a, ade ayea bəabuki bəkəna ɔməa mō ye nē boe kadzəla kadzi nkpā kamə ndə ayekī bədzəla ye a. **VI** Bunyina kī, kī bəbəa boe kutitse kəe a nē asendua akū mō Kristo ayekī boe sukəna kī sawə tõkpa kakəna a aawə, ayekī bəláabuki

bɔnya tɔkpa basate. **VII** Kitonékī ntε otí sila eku ni, bonye ye nε tɔkpa kɔbɛ kayo.

VIII Ntε buku mɔ Kristo ni, bɔte budo kī bɔadzi nkpa leme mɔ ye. **IX** Bunyina kī, kī Baguma dzela Kristo etomena kanɔkpa sū ni, eláabuki eku da. Wuda buki leláabuki εna kɔbɛ kudima nε ye akū. **X** Wuda a kī Kristo ku a, eku ye deedimɔapε εkpa tɔkpa, leme nkpa a kī edzi finyaa, edzi ye εkpa Baguma. **XI** Ade ayea mi malo mibu mi akū kī mikpa tɔkpa, leme Baguma nε ɔmɔa kakena mɔ Kristo Yesu kame.

XII Ketáne kī tɔkpa tibuki tenya mi sukena a kī saku a akū, ayekī míakakena nε se fɔwetsa akū. **XIII** Mitafɔnε mi sukena kakɔma awε mikpa tɔkpa tekɔa tekena ablɔ adima, mbom mikɔa mi akū mikpa Baguma ndε batí kī enye etomena wuda kame εyamena nε nkpa kame. Mifɔnε mi akū flee awε mikpa Baguma fɔnya fɔtsa kī yaakɔa εkena tuwī. **XIV** Ketáne kī tɔkpa tenya mi akū, kitonékī miláa mbla kayo, mbom midei nε Baguma kɔnyakamɔ kayo.

Tuwī Kakena Basate Mianε.

XV Foesū litsa bɔale? Bóakena tɔkpa kitonékī bɔláa mbla kayo, mbom budei nε Baguma kɔnyakamɔ kayo sū? Oowo! **XVI** Minyina pefee kī ntε mikɔa mi akū mikena odi basumunε ni, minye ɔlate a kī ye kayo midei a basate. Ntε mikɔa akū mikpa tɔkpa kakena ni, letsa a kī laane nε foe kame nyε wuda, leme ntε mikena nε Baguma ɔledo akū ni, foe nfaso nyε kadzi kpii nε Baguma anε.

XVII Boanyę Baguma kōlę paa, kitonékī titō kī minya tōkpa basate miyatē malo ni, finyaa mite ɔnökɔali fotsa katsa a mō mi tōwōlę, milamō foe akū kakena pεrεεrε. **XVIII** Baguma nyę mi etomena tōkpa kame, midani fotsa wī kakena basate.

XIX Male kōdzela nde otidziwa aye ne ayekī otidziwa adō ne sukena kame sū. Ne lōkō lidi kī lētē kame ni, mifōne mi akū flee awe nde basate mikpa efii mō ablō fotsa kakena. Ade ayea kene kī finyaa miafōne mi akū flee awe mikpa nde tuwī kakena basate a. **XX** Kī minya tōkpa kakena basate a, tuwī kakena tānya ɔhe fōkpa mi. **XXI** Litsa nfaso mina mitomena fotsa a kī mikakena a kī finyaa fōakō mi konyōā a kame? Fotsa a na bame flee kawūna nyę wuda.

XXII Lemę finyaa, Baguma nyę mi ne tōkpa kame midani ye basate. Nfaso a kī míana nyę kī miakōa mi akū flee mikpa Baguma ɛkpale ye akū, lōkōa ne foe kawūna mina nkpa kī elá kawūna a. **XXIII** Kitonékī tōkpa kōtōkase nyę wuda, lemę Baguma futetsa faa nyę nkpa kī elá kawūna a, ne ɔmōa kakena mō boe ɔlate Kristo Yesu kame.

VII

Nfantuhū Kī Eto Kōtsō Kakōā Kame.

I Nwaă amę, mi a kī minyina Mose mbla a, míanu lętsa a kī mawę kī male ne awī a kayo. Mbla anya oti akū ne lōkō a kī edzi nkpa a odi. **II** Foe nfantuhū nyę kī mbla sui otsole kī edzi konyōedo ne ɔnyō kayo ne onyole a nkpa kame. Lemę ntę onyole a ku ni, otsole a nę ne mbla a

kī esui ye εμενα mō onyole a kamε. **III** Foesū ntε otsole a naa onyole bεbā sekē ne lōkō a kī ɔnyo a buki edzi nkpa ni, baavε ye ɔdɔraani. Lemε ntε ɔnyo a ku kō ni, mbla kī tásui ye, ade ntε εnadi mō onyole bεbā ni, εtábøa adɔpaa.

IV Nwañ amε, ade aye føla føkpa mi malo a. Ne mbla a onukpē ni, mi malo miku, kitonekī minyε Kristo sukεna a sekε sidi. Ade finyaa minyε ye a kī Baguma dzela etomena kanøkpa a bade, ayekī bøane libi bøkpa Baguma. **V** Kitonekī kī budzi nkpa ne sukεna kame a ni, sukεna føwøtsa kpa a kī mbla a dzela ne boe kame a, kεna adzuma ne boe kame, εmanε boe εkpa wuda. **VI** Lemε finyaa bøné ne mbla a kayø, kitonekī buku bøkpa føtsa a kī fusuli boe ndε køla bawane a. Boláabuki busum ne mbla kī betselε osi køe a akū, mbom bøasum ne Hūhū kame osi vøe a akū.

Mbla Afɔ Oti Akεna Tøkpa.

VII Finyaa litsa bøale? Kale bøale kī mbla nyε tøkpa? Oowo! Følå lømø. Lemε mbla a lefø ïnyi løtsa a kī tøkpa anε. Nte mbla a εtale kī, "Tayøøla anε ne oti bεbā føtsa akū" ni, kufε ïnyína anengbā kawε a na. **VIII** Lemε føtsā mbla a akū, tøkpa na osi tinyina odo kakø føtsa kpa flee ne yī kame. Nte mbla kalaa eláa ni, kufε tøkpa lemε ku. **IX** Yī mɔawε a ndzi tø nkpa, kī mbla a tāna, lemε kī mbla a ya a, tøkpa yidza tidzi nkpa, **X** ade nku a. Ade mbla a kī kufε εma yī nkpa a, yī kō wuda εkøa εma yī. **XI** Tøkpa tsā mbla akū tena osi tøke yī, ade tøkø yī a.

XII Foesū mbla mɔawε a akū kpale, ade ayea ye nhihiε a adā kpøø, εnene lemε a. **XIII** Løkøa løtsa

wī a kī lenēne a dani wuda lēkpa yī? Oowo! Fōlā lōmo. Tōkpa tsā tuwī akū tekōa wuda temā yī, ayekī taanyē te kutitse paa a tētsa. Foesū fōtsā mbla akū bēnyē tōkpa bētsa nde letsa kpa kī liti lenēne kōū.

Kawūkanɔ a Kī Kideī Ne Oti Kame.

XIV Bunyina kī mbla a nyē hūhū kame fōtsa, lēmē yī kō ūnyē otidziwa, kī bēnō ɔsate bēkpa tōkpa. XV Maánu yī fōtsa kēnawa a kayō, kitonekī maákēna letsa a kī mawē kī makēna a, mbom makēna letsa a kī makesī a. XVI Nte letsa a kī maáwē a makēna kō ni, kekō ntunō kī mbla a nēnē. XVII Foesū nné yī mōawē akēna fōtsa a, mbom tōkpa a kī tideī ne yī kame a akēna foe.

XVIII ūnyina kī tuwī tidima lidzí ne yī kame ayekī ūnyē otidziwa sū. Kitonekī titō kī kawē a kī makēna tuwī deī ne yī kame malo ni, maápuli nkēna te. XIX Tuwī a kī mawē kī makēna a, maákēna te, mbom makēna tōkpa a kī maáwē kī makēna a. XX Nte letsa a kī maáwē a makēna ni, kekō nné yī mōawē a akēna foe, mbom tōkpa a kī tideī ne yī kame a akēna foe.

XXI Foesū mmó mbla kū fōletsa ūyi ɔsū, kī nte mawē kī makēna tuwī ni, tōkpa mbom makēna.

XXII Ne yī kamēkamē ni, mamō kawōle ne Baguma mbla a akū. XXIII Lēmē mamō mblabebā ne yī sukēna kame kī yanō lēma mō yī lōlō kame tuwī kī mawē a. Ekēna yī kōla ɔwanē ɛkpa tōkpa mbla a kī edeī ne yī sukēna kame. XXIV Nkēna oti kī ye akū akō kōnya. Owei aate yī etomena sukēna kī sekpā yī sanamenā wuda kame a awe? XXV Kōle bōanyē Baguma bōtsāmenā boe ɔlate Yesu Kristo akū.

Finyaa, ayekī nla nyε kī ne yī mōa akū akū ni, nnεε yī adzuma makεna ne Baguma mbla a akū, lεmε sukεna a kō ni, nnε masum tōkpa mbla a.

VIII

Nkpā Kadzi Ne Baguma Hūhū a Onukpē.

I Foesū finyaa kōtōkakō lεlāa kekpa bikī bεkεna ɔmōa mō Kristo Yesu a. II Kitonekī Hūhū mbla a kī yakpa oti nkpā ne ɔmōa kakεna kame mō Kristo Yesu a, nyε yī etomεna tōkpa mō wuda mbla a kame. III Letsa a kī mbla a tāpuli εkεna a, ayekī sukεna a te kōbē ne ye awe sū ni, Baguma kō kena foe. Edo ye mōawε obi εya ne otidziwa sukεna kī sakεna tōkpa kame, ade εyakō tōkpa kōtō, εnyε te a. IV Baguma kena fukī ayekī boe a kī budzi ne Hūhū kame, kī nné ne sukεna kame a, bōapuli budzi ne tuwī kakεna a kī ye mbla awe a onukpē.

V Bati kī bidzi nkpā ndε ayekī be sukεna awε a onukpē ni, fōtsa a kī be sukεna awε a akū bakōna. Lεmε bikī bidzi nkpā ndε ayekī Hūhū a awε a onukpē ni, fōtsa a kī Hūhū a awε a akū be adzuni ana. VI Oti kadzi ne sukεna fōwetsa tsēmō wuda, lεmε oti kī Hūhū a akpā ye a, ana nkpā mō lukudo. VII Ne foesū oti a kī ye sukεna fōwetsa nya ye akū a adani Baguma okesīnε, kitonekī yaákεna ne Baguma mbla akū, ade ne ɔnōkōali kame ni, eláapuli εkεna ne ye akū. VIII Bikī bidzi nkpā ne be sukεna kawε onukpē a fōkelatsa lεlāapuli fuwo Baguma anε.

IX Lεmε mi kō midzí ne sukεna kawε onukpē, mbom midzi ndε ayekī Hūhū a awε kī midzi a.

Odi nyę odi kĩ Kristo Hūhū léláa ye kamę lenyé Kristo ode. **X** Lemę nte Kristo deĩ ne nō kamę a, Hūhū a nyę nkپā ekpa nō, kitonekĩ ekena nō oti kpři ne Baguma ane, titō kĩ nō sukena ayaku malo ne t̄okpa sū. **XI** Nte Baguma Hūhū a kĩ edzela Yesu etomęna banokpa kamę a deĩ ne mi kamę ni, kekō oti a kĩ edzela Kristo etomęna banokpa kamę a lemę aakpa mi sukena kĩ sakú a nkپā, ne ye Hūhū a kĩ edeĩ ne mi kamę a sū.

XII Foesü nwaň amę, budeĩ adzuma adi kĩ kenę kĩ bɔkəna lemę fonyé kĩ bɔadzi nkپā nde ayekĩ boe sukena awę kĩ budzi a. **XIII** Kitonekĩ nte midzi nkپā ne sukena kawę onukpř ni, míaku. Lemę nte mitsā Hūhū kamę mikɔ mi fɔkəlatṣa kpa a, míana nkپā. **XIV** Bati a kĩ Baguma Hūhū akpā a flee nyę Baguma babi. **XV** Kitonekĩ Hūhū a kĩ Baguma kpa mi a tákena mi basate mikavila, mbom Hūhū a akəna mi Baguma babi. Ade Hūhū a kɔbě afɔ bɔbɔa fɔwɔla kavę Baguma kĩ, “Abba!” kĩ foe kayɔ nyę kĩ “Ao Nda!”

XVI Baguma Hūhū a mɔawę lekəna ɔmɔa mɔ boe hūhū yadi adansie kĩ Baguma babi bɔane. **XVII** Nte bonyę ye babi ni, bonyę ye adzapadię lemę banyanę, ade bɔmɔ Kristo bɔanya adzapadię a kĩ Baguma kɔa eyi ye a. Foesü nte bɔna tsɛfā ne Kristo lubo kamɔ a kamę ni, bɔana tsɛfā lemę ne ye kukükpalę a kamę a.

Kukükpalę a Kĩ Kɔaya a.

XVIII Makɔna kĩ bɔláapuli bɔkɔa lubo a kĩ bɔamɔ finyaa a bɔkɔnamɔ Baguma kukükpalę a kĩ baanye bɛtsa boe a kɔlaa. **XIX** Fɔtsa a kĩ Baguma bɔa a flee dzi fɔadzɔle mɔ akū kasĩ kĩ

Baguma εnyε ye babi εtsa. **XX** Kitonεkī bεkō fotsa a kī Baguma bōa a flee koto kī fonye fotsa pupulidza, nné ne foe kawε akū, mbom Baguma lewε kī fona lōmo. Lemε kōnεte a deī kī, **XXI** luwi lidi ni, fotsa a kī bεbōa flee aanyε foe akū ne tεtate ɔsum kī yabu kade a kame, fɔyaawo ne akū akū kadzi mō kukūkpale a kī Baguma aakpa ye babi a kame.

XXII Kitonεkī bunyina kī kεyawo nviā lōkō kī a, fotsa a kī Baguma bōa a flee abe ayɔlōhō ndε ɔmatsō kī seme pi ye aye. **XXIII** Lemε nné fotsa kī bεbōa a odi abe ayɔlōhō, mbom boe a kī Baguma kpa ye Hūhū ndε ye futetsa fotonyade a lemε bōabe ayɔlōhō ne boe kame, kadzōle Baguma kī εkēna boe ye babi a, εnyε boe kutitse a flee. **XXIV** Kitonεkī ade kōnεte kī sū bōna kate a, lemε ntε bōamō kōnεte fotsa kōkōe ni, fubuki fonyé kōnεte. Kitonεkī owei akōa anε kate ne fotsa a kī yamō a akū? **XXV** Lemε ntε boe anε teī ne fotsa a kī bōamō akū ni, bōana ɔwōle bōee kadzōle foe.

XXVI Ade ayea Hūhū a lemε aayabumō boe a kī bōdō a, kitonεkī bunyina ayekī kεfeta kī bōabōa mraes bōkpa Baguma. Hūhū mɔawε a abe ayɔlōhō kapili boe lōlō ne Baguma sēkē mō fɔletsa kī onukpē lēlāapuli εle. **XXVII** Ade Baguma a kī yamō batī tōwōlē kame a nyina letsā a kī lεnyε Hūhū a adzuni, kitonεkī Hūhū a ake Baguma aduli ne ye bade lōlō ndε ayekī Baguma awε a.

XXVIII Bunyina kī Baguma akēna fotsa flee fɔaboomu kakēna fuwī kakpa batī a kī bawε ye kale a, kī εve ne ye nhihiε onukpē a. **XXIX** Batī a kī Baguma nyi εnyamēna lōtō a, εrāu be eyi kī

beyaaakena nde ye Obi aye, ayekĩ ye Obi a aanya be ɔtɔnyade ne bawaẽ pii kame. [XXX](#) Foesũ batí a kĩ Baguma nyɛ eyi a, ade be ɛve a, ade bikĩ ɛve a, ekena be bækpa la ade ɛkpa be tsefã ne ye kukũkpale a kame a.

Yesu Kristo Nyɛ Baguma ɔdɔ a Etsa Boe.

[XXXI](#) Nte bokona fukii flee akũ a, litsa bɔapuli bole? Nte Baguma dzɛ ne boe liti a ni, owei aapuli eyidza ɛdza ne boe akũ? [XXXII](#) Nte Baguma a kĩ etásĩ ye mɔawɛ Obi kakɔa kakpa, mbom ekɔa ye ɛkpa faa ne boe flee lɔlɔ a ni, nde fɔanya kĩ eláakɔa fɔtsa bɛbã flee faa ebu Obi ɛkpa boe? [XXXIII](#) Owei aapuli εbɔe fɔletsa ne batí a kĩ Baguma pau a akũ? Baguma mɔawɛ di adansie kĩ bɛtákú kɔtɔ. [XXXIV](#) Foesũ owei aakɔ be kɔtɔ? Nnɛ Kristo Yesu a kĩ eku ïye kĩ Baguma dzela ye etomena banɔkpa kame, edzi nkpã ne Baguma sɔmɔna, yake ye aduli ne boe lɔlɔ a!

[XXXV](#) Kekɔ owei ïye litsa aapuli etsua bɔmɔ Kristo ɔdɔ a kayite? Lubokamɔ aapuli, mbɔees ɔhau, mbɔees batí liti katomena, mbɔees kɔlekakɔ ïye ohiã, mbɔees ɔdzɔ kadzi, mbɔees wuda libe, mbɔees kĩ wuda? [XXXVI](#) Katselé Kpalewa a le kĩ, “Nɔ sũ, bakɔ boe lɔkɔ nyɛ lɔkɔ.

Ade babu boe nde baveli kĩ bækpa banaakɔ aye.”

[XXXVII](#) Nɛ fukii flee kame a, bɔtsã Kristo kĩ yawɛ boe kale a akũ bɔba ayekĩ bokona malo.

[XXXVIII](#) Kitonekĩ nte ndo kĩ letsama lɛláapuli lɛnyɛ boe ne boe ɔlate Kristo ɔdɔ a kame. Fɔláanya wuda ïye nkpã, ode fɔtɔ banyanɛ ïye hūhū kpa kɔbɛ kudi, lɔkɔ kii ïye lɔkɔ kĩ laaya, [XXXIX](#) katinya

kī kideī nε ode īye katinya kī kideī nε tite kayɔ īye fɔtsa a kī bεbɔa a kamε fudima. Letsama koū lεlāa katinya kamε flee kī láapuli lεnyε boe nε Baguma ođo a kī bɔna bɔtsāmena boe ɔlate Kristo Yesu akū a kamε!

IX

Baguma Pau Yudafɔ Ndε Ye Bati Aye.

I Letsa a kī male a nyε ɔnɔkɔali, Kristo ode manε ade maáma fɔvā a. Yī ɔwɔle kī Hūhū Kpalewa anya ye akū a akpa yī katεkado kī nné fɔvā mama. II Mabe ayɔlɔhɔ, ade ntε kalɔe kī kaádɔ nε yī ɔwɔle kamε, III kakpa yī bati a kī bɔmɔ be bɔnyε sukena mɔ babɔane mɔa. Nε be sū maawε kī Baguma edumu yī faa, εsε bɔmɔ Kristo kayite malo kufε. IV Kitonekī ade be nyε Israel ɔmař a kī Baguma pau, εkɔa εkena ye bade, εnyε ye kukūkpale a etsa be a. Esui onukpε mɔ be, εkpa be ye mbla a lεmε. Be nε Baguma ɔsum osi wī a, ade be lεmε εkena bɔhε εkpa a. V Be kasinu to Hebrifɔ bawanyɔ a kī bεtε buř a kamε, ade be kade kamε Kristo lεmε nε eto ndε otidziwa aye εya a. Mifɔ bumu Baguma a kī yanya fɔtsa flee akū daa daa a! Fɔya lɔmɔ.

VI Nlámɔ kale kī Baguma kalekayi a tāya nε foe kamε, kitonekī nné bati a kī bito Israel a flee nyε Israelfɔ kpanunu. VII Ade ayea nné Abraham kasinu babi a flee nyε Baguma babi. Baguma bi Abraham kī, “Isak akū fɔatsā mɔ aana babi mɔ bawa a kī nle īyi a.” VIII Foe kayɔ nyε kī nné babi a kī Abraham ma ndε bati ayea nyε Baguma babi, mbom bikī εma nε ye bɔhε kamε a. IX Kitonekī Baguma bɔhε a nyε, “Kateliva, lɔkɔ kī kamε a,

maamuniki ūya ade Sara aama obinyole a.” **X** Nnē fukii odi a. Babinyole nviā a kī Rebeka ma a ɔlēga nyę boe ɔwanyę Isak. **XI-XII** Lemé ne ayekī babinyole nviā kame ɔmōa kapau foya ne foe kame ne Baguma nnihie onukpē sū ni, Baguma bi Rebeka kī, “Obinōkōe aasum obisēde a.” Ebi ye eyi kōkōe fōmō eyama babi a. Foesū Baguma kapau a kī ekēna a lēdzé ne tuwī ūye tōkpa a kī nta babi a kame odi kena a akū, mbom Baguma kawē fōane. **XIII** Bēle ne Katselē Kpalewa a kame kī, “Nwē Yakob kale, lemē nkesī Esau.”

XIV Lōkōa bōale kī Baguma lemē lādā kpī? Oowo! Fōlā lōmō kōlaa. **XV** Kitonēkī ebi Mose kī,

“Odi nyę odi kī mawē kī makēna sēmē kale nkpa ni,

ade ye maakēna sēmē kale nkpa a.

Ade odi nyę odi kī ye akū kō yī kōnya ni,
maamō ye kōnya.”

XVI Foesū Baguma oti kapau lēdzé ne ye mbōdibō ūye lētsa a kī yawē a akū, mbom lētsa nyę lētsa dzē ne Baguma kōnyakamō odi akū. **XVII** Kitonēkī ne Katselē Kpalewa kame a, Baguma bi Egipte legā kī, “Ndzina nō legā ayekī maatsā nō akū ūnyę yī kōbē ntsa, lōkōa yī dī legba ne katinya kame flee.” **XVIII** Foesū odi nyę odi kī Baguma awe kī yamō kōnya a, ade ye yamō kōnya a, ade odi nyę odi kī yawē kī ena atō ɔsī a, yafō yana atō ɔsī.

Baguma Kalōkpa Mō Kōnyakamō a.

XIX Mi kame odi aavia yī kī, “Ntē fōla lōmō a, nde sū Baguma buki yanyę nfumusu kakpa odi? Owei aapuli eyidza ɛdza ne Baguma kawē

akū?” **XX** Nō otidziwa, owei ane kī akpa Baguma mbuaye lōmo? Lubui lávia de ɔmene kī, “Nde sū ɔmē yī lōmo?” **XXI** Fubui ɔmene deī osi kī yakoa tibute a kī enuna ebōa lōbo a εmē letsa a kī yawé. Mbōee elá osi kī yakoa tite lōbo mōapē a εmē fubui nviā? Yaame lōmoa kī lale kadā eyi ekpa fuwi titiliwu, lōkōa ekōa te nkaε a εmē lēbebā kī laálē kadā eyi ekpa luwi daa akū adzuma kakena.

XXII Ade letsa a kī Baguma kēna a kayō ne awī a. Nte Baguma we kī yanyē ye kalōkpa kanya, εfō bēmō ye otumi, lēmē ebuki εna ɔwōlē bōee epini bikī be akū εna kalōkpa, kī bidum be békpa kawōla a ni, litsa odeī kī aalē? **XXIII** Ade nte Baguma we lēmē kī yanyē ye kukūkpale baū a kī biko ne boe a kī εmō kōnya akū a, boe a kī εmanē eyi ekpa ye kukūkpale a, **XXIV** kitonékī boe nyē batī a kī εpau etomēna Yudafō mō bikī bēnyé Yudafō a kame a ni, odeī kadi kale? **XXV** Ade fukī Baguma le ne Onukpē ɔnyēnē Hosea ovoli kame kī,

“Bati kī bēnyé yī ɔmaī batī a, maavē be kī, ‘Yī batī.’

Kade a kī ntáwē ke kale a, maavē ke ‘Yī ɔdō batī.’

XXVI Ne kakō mōapē a kī bibi be kī,
‘Minyé yī batī’ a

Ade awā baavē be kī ‘Baguma Kī Edzi Nkpā Daa
a babī.’ ”

XXVII Baguma Onukpē ɔnyēnē Yesaya bōa fōwōla εle ne Israelfō akū kī,

“Nte Israelfō ne lidede ndē mpo abuī dā malo ni,
be kame batī sukuloo badi aana kate,

XXVIII kitonekī boe ɔlate aadzəmō katinya kamē batī pərəεεpē mɔatsē, etsua lətsa nyε lətsa lukū.”

XXIX Yesaya buki εlε eyi kī,
“Ntε boe ɔlate Otumifo Flee a εtatina boe babi
mo bawa a badi ni,
kufε bɔdani bɔkəna ndε Sodom, buketimō
Gomora!”

Kale Wī a Nyε Israelfō Leme Kade.

XXX Foesū litsa koū bɔale? Matsa kī bikī bənyé Israelfō a kī betápili kī badzi kpī ne Baguma anε a, bekəna be batī kī bəkpɔla bətsāmena be katekado akū. **XXXI** Ade Israelfō a kī bəkawε mbla a kī yaakəna be batī kpī a, tāpuli bekəna ne mbla a akū a. **XXXII** Litsa sū betápuli? Kitonekī betákɔa katekado bəwε foe, mbom bəkɔa anε bite ne be mɔawε mbɔdibɔ akū. Ne foesū bitula ne Kristo kī εla ndε de a kī batī atula ne de akū a akū, **XXXIII** ndε ayekī bətsəle ne Katsəle Kpalewa a kamē kī,

“Midā! Nkɔa de lidi mayi ne Zion,
de kī batī aatula ne de akū bənε bətō.
Leme odi nyε odi kī εtε ye edo ni,
kɔnyɔā ləláawo ye.”

X

I Nwañ amε, lətsa a kī mawε ne yī ɔwɔlε kamē flee, mo mpaε kī mabɔa ne de akū kakpa Baguma nyε kī, εfō yī awε kade batī bəna nkpa kate!
II Maapuli ndi adansie kī bəkɔa be akū flee bəkpa Baguma ɔsum, leme binyína ayekī basum ye ne osi wī akū a kanyina wī. **III** Betányi osi a kī Baguma atsā kabu batī kī bidzi kpī ne ye anε, foesū bəwε be mɔawε tisi kī batsā bekəna fɔtsa

biwo Baguma anε, ade foesū bεtákɔa be akū bεkpa Baguma osi a kī yatsā kakεna bati kpī. **V** Kitonεkī Kristo nyε Mose mbla a kawūna, ayekī odi nyε odi kī εtε ye edo ni, baabu ye oti kpī.

Baguma Aakpa Odi Nyε Odi Nkpā.

V Mose tsεlε eyi εtsa ayekī oti adzi kpī ne Baguma anε nte edi mbla a akū. Elε kī, “Odi nyε odi kī εkεna ne mbla a akū pεrεεpε ni, yaana nkpā.” **VI** Lemε lεtsa a kī Katsεlε Kpalεwa a lε ne ayekī oti aadā kpī ne katekado kame nyε kī, “Tavia nō akū kī, ‘Owei aade εnaa ode?’ kī fɔatsa kī εnaakpā Kristo eto kanɔkpade ede εya. **VII** Ìye tavia kī, ‘Owei aaka εnaa kayɔ?’ Foe nyε kī owei aanaa kanɔkpade εnaakpā Kristo εyamεna.”

VIII Lεtsa a kī yatsa a nyε kī, “Baguma kale a fuā nō plεpleple, kideī ne nō onukpē mō nō ɔwɔlε kame.” Ade katekado ɔlεdo a kī bɔade lεtsā ne ke akū a ne awī a. **IX** Nte ɔkɔa onukpē ɔle kī Yesu nyε boe ɔlate, mō ɔtε odo ne nō ɔwɔlε kame kī Baguma dzεla ye etomεna banokpa kame ni, Baguma aakpa nō nkpā. **X** Kitonεkī ɔwɔlε bakɔa kate kado kana kadzi kpī, ade onukpē bakɔa kanyε foe kanya mō Baguma akpa boe nkpā. **XI** Katsεlε Kpalεwa a lε kī, “Odi nyε odi kī εtε ye edo lεlāate kɔnyɔā.” **XII** Odi nyε odi deī ne foe kame, kitonεkī ntsitseμu adima lεlāa Yudafō mō bikī bεnyé Yudafō a kayite. Baguma mɔapε a nyε batī flee ɔlate, ade yakpa akū kana fɔtsa nhila pii bikī babɔa mpaε kavε ye a. **XIII** Ndε ayekī Katsεlε Kpalεwa a lε a, “Odi nyε odi kī yaavε boe ɔlate a dī ni, yaana nkpā.”

XIV Lemé nde bati aakéna bevé oti a kĩ betáte ye bido a? Nde baakéna beté oti a kĩ betánu ye fóletsa a bido? Ade ntsé betáde letsã ne fóletsa a akũ a, nde baakéna binu ye dĩ? **XV** Ade nde baakéna bide letsã Baguma fóletsa ntsé betádo foto banyané? Ade foe akũ mɔ Katsélé Kpalewa a le kĩ, "Batɔ a kĩ beyaade letsã ne Kale Wĩ a akũ a kaya ale kadã paa!"

XVI Lemé nné bati flee leté Kale Wĩ a, kitonekí Yesaya le kĩ, "Boe ɔlate, owei leté boe kale a edo?" **XVII** Foesü katekado ato kale a kanu kame, ade fóletsa a kanu ato letsã kade ne Kristo akũ a. **XVIII** Lemé mavia kĩ ɔnokɔali fɔané kĩ betánu Baguma fóletsa a kɔlaa? ɔnokɔali binu foe, kitonekí Katsélé Kpalewa a le kĩ,

"Letsã badené a odo tséna katinya kame flee,
ade be fóletsa a gba fɔnawo katinya
kawũnakɔ a flee."

XIX Mavia bio kĩ lɔkɔa kanu Israelfɔ a tánu fóletsa a kayɔ? Mose mɔawé lenya lɔtɔ ele kĩ, Baguma le kĩ,

"Maafɔ minɔ lineke mɔ bati kĩ bennyé ɔmaï a.

Maakɔa ɔmaï a kĩ etábinya ane a ndo mi
kalɔkpa."

XX Ade Yesaya do ɔwɔle s̄eba ebi be kĩ, Baguma le kĩ,

"Bati a kĩ betáwe yĩ lití osi a, ade be lemó yĩ a
bati a kĩ betávia yĩ akũ a, ade be ïnye yĩ akũ
ntsá a."

XXI Baguma buki ele ne Israelfɔ akũ kĩ,

"Luwi mɔa flee ndzèle yĩ akpɔ kame nkpa
bati a kĩ bideñ atɔ ɔs̄i,
kĩ biyidza bɛdza ne yĩ akũ lemé a."

XI

Baguma Mó Israel Ọmaĩ a Konya.

^I Foesű mavia kĩ Baguma pu ye mɔawε bati a flefle? Oowo! Yĩ mɔawε Israelni manε, ĩnyε Abraham kasinu ɔwa, kĩ nto Benyamin katete a kame. ^{II} Baguma tápu ye ɔmaĩ a kĩ εpau eyi kito kayɔkayi a. Mbɔee minyína lɛtsa a kĩ bɛtsɛlɛ ne Katselε Kpalewa a kame, awã a kĩ Eliya ke Baguma aduli ne Israelfɔ lɔlɔ a? Elɛ kĩ, ^{III} “Boe ɔlate, bɛkɔ nɔ onukpɛ banyenɛ, ade bidzuli nɔ afɔlibɔ tɛtɛnye a. Yĩ odi keĩ lite ade bawε kĩ bakɔ yĩ malo a!” ^{IV} Leme nde Baguma kpa Eliya mbuaye? Ebi ye kĩ, “Ntina bati mpim evũkɔnɔ kĩ bɛtásüm Baal baviɔ a ūyi nkpa yĩ akũ.” ^V Ade aye fɔla ne finyaa lɔkɔ kĩ kame malo a. Israelfɔ sukuloo badi te kĩ Baguma mɔ be konya εpau eyi a. ^{VI} Baguma mɔ be konya, εpau be, nné ne be adzuma a kĩ bɛkɛna a sū. Kitonɛkĩ ntɛ bati kapau dzɛ ne be lɛkenana akũ ni, kekɔ ye konyakamɔ a buki konyé konyakamɔ.

^{VII} Foesű nde? Israelfɔ a tāna lɛtsa a kĩ bɛkawε a. Leme be kame badi sukuloo a kĩ Baguma paup a lɛna foe, ade be nkaε kɛna atɔ ɔsĩ ne Baguma kavε akũ a. ^{VIII} Ndɛ ayekɔ Katselε Kpalewa a le kĩ,

“Baguma fɔ be adzuni mɔ be tɔwɔlɛ dɔ kĩ baánu fɔletsa kayɔ,

Ade kito ne ke keyawo nviā kĩ a,
baápuli bɛmɔ biyi ɔsū ūye binu foe kayɔ.”

^{IX} Ade Dawid le kĩ,

“Baguma εfɔ be kanyakɔ opunu εdani kpeĩ epi
be,

mɔ lətsa a kĩ baatula bɛtɔ fɔnya be sɔtɔ
kavεlɛ.

X Efõ be ane eke otũ ayekĩ beláamo fɔko,
efõ bikūükũ nε be lubokamɔ kayɔ daa daa."

XI Finyaa mavia kĩ, kĩ Yudafɔ tula bɛnɛ bɛtɔ
a, bɛkahɔ kɔlaa nε awã? Oowo! Ayekĩ bɛkɛna
tɔkpa sũ ni, nkpã kate a ya nε bikĩ bɛnyé Yudafɔ
a sekɛ, ayekĩ Yudafɔ a aanc be lineke. **XII** Nte
Yudafɔ tɔkpa yamɛna akũ kana nhila baũ nε
katinya kame, mɔ nte be hũhũ kame katɔ a
ma bikĩ bɛnyé Yudafɔ a nhila pii ni, kekõ nhila
a aablusu paa nte Yudafɔ a flee dani bɛkɛna
Baguma bade.

Bati Kĩ Bɛnyé Yudafɔ a Malo Na Nkpã Kate.

XIII Ade mi a kĩ minyé Yudafɔ a mabi fɔletsa
finyaa a. Ayekĩ ũnye bikĩ bɛnyé Yudafɔ a fɔtɔ
ɔnyanɛ sũ ni, maapia nε adzuma a akũ. **XIV** Ósa
fɔatsã ye kakɛna kame ni, maapuli nfɔ yĩ kade
bati lɛnɔ lineke ayekĩ maapuli nte badi nkpã.
XV Kitonekĩ kĩ Baguma fɔne be awe a, ɛkpolɔ
batidziwa kĩ bɛnye ye bakesinɛ a ekɛna be ye
bakɔba. Foesũ nde fóana nte Baguma buki etɛ
be? Fóana nde nkpã ɛkpa banɔkpa! **XVI** Nte
abodoo sekɛ setɔnyade a kĩ bɛkɔa bɛkpa Baguma
akũ kpale ni, kekõ ye nkae a lemɛ akũ kpale. Ade
ayea nte bɛkɔa kutse tunu bɛbɔa afɔlie bɛkpa
Baguma ni, koe tenanɛ a lemɛ nyɛ ye tide.

XVII Bitsua kugua kutse kĩ bidu a tenanɛ tidi
bɛnye, ade bɛkɔa lupo kame kugua kutsede
tenanɛ bɛyatalɛ nε koe akũ a. Mi a kĩ minyé
Yudafɔ a la nde lupo kame kutse tenanɛ a
kĩ bɛkɔa bɛyatalɛ nε kukĩ bidu akũ a, ade

finyaa míana kutse a tunu kame funitsā a fudi. XVIII Foesū mitasupa bikī bitsua bonye nde tenane aye a. Nde sū miapia akū mitsa be? Mite ane kī tenane keke miane, nné mi nyé kutse tunu a, mbom tunu a pini mi. XIX Lemē ɔsa nō aale kī, "Bitsua tenane a bonye kī yī nna ne te kadokō." XX Fonye ɔnōkōali. Bitsua te kitonékī betáte bido, ade mina kadzakō ne mi katekado sū a, foesū mitapia ne foe akū, mbom mikavila. XXI Kitonékī nte Baguma támō Yudafō a kī bela nde kutse kpī a tenane a konya ni, ɔkōna kī yaamō nō konya?

XXII Dā ayekī Baguma deī semē kale, mō ayekī edeī ɔsī. Baguma deī ɔsī ne bikī bennē bētō akū, lemē edeī semē kale ɛkpa nō nte osila odzi ne ye semē kale a kame. Lemē nte otádzi lōmō ni, Baguma aatsua nō malo enye ne kutse a akū. XXIII Ade nte Yudafō a muniki bēyate Baguma bidoi ni, Baguma aakōa be ɛdzela ne be kadzakō kōe a, kitonékī Baguma aapuli ɛkēna foe. XXIV Mi a kī minyé Yudafō a, mila nde lupo kame kugua kutse tenane a kī bitsua bēyatale ne kugua kutse wī a akū a aye. Yudafō a la nde kugua kutse a kī bidu a, foesū fōlā ɔsī fōkpa Baguma kī yaabuki ɛkōa kugua kutse mōawē tenane a kī bitsua bonye a etale ne kutse mōawē a akū.

Baguma Amō Bati Flee Konya.

XXV Nwaă ame, ɔnōkōali fōletsa bēlawa fudi deī kī mawē kī minyi, ayekī miláabu mi akū anyansāfō. Ade foe nyé kī Israelfō badi atō ɔsī a aana kēnaawo kī, bati a kī bonyé Yudafō a, kakā flee ya ne Baguma sekē. XXVI Nte fōya lōmō fuyua

a lókóa Yudafọ a flee aana kate, nde ayekí Katsélé
Kpaléwa a le kí,
“Ótene a aato Zion eya.

Yaanyé ablo fótsa flee εnemena ne Yakob
katete a kamé a.

XXVII Maakéna bohé kíí mō be,
nte ìnyé be tokpa nnamena.”

XXVIII Ne Kalé Wí a akú kó ni, Yudafọ a dani
Baguma bakesíne ne mi a kí minyé Yudafọ a sú.
Lémé ne Baguma be kapau sú ni, bénye Baguma
bakóba ne be bawanyó sú. **XXIX** Kitonékí Baguma
ládani ye adzuni ne oti a kí εpau ìye ehila a akú.

XXX Kókóe a, mi a kí minyé Yudafọ a, mitákéna ne
Baguma kawé akú, lémé finyaa Baguma mō mi
kónya kitonékí Yudafọ a na ató osí. **XXXI** Ade ayea
kónya a kí Baguma mō mi a sú ni, finyaa Yudafọ
lémé lákéna ne Baguma kawé akú ayekí Baguma
aamó be malo kónya. **XXXII** Ayekí batidziwa flee
sí kí baátse Baguma sú ni, efó bati flee kena fókó
katabu kóla bawané, ayekí yaamó be flee kónya.

Fófeta Kí Bumu Baguma.

XXXIII Baguma akú kana fótsa ne lidede paa!

Ye nyansá mō kadikanyi kamé dzú paa!

Owei aapuli εnye ye kótokekó kamé?

Owei aapuli enu ye tisi kayó?

XXXIV Nde ayekí Katsélé Kpaléwa a le kí,

“Owei nyina boe Ólate a adzuni?

Owei aapuli ekpa ye kóde?

XXXV Owei lèkpa Baguma litsedi tó,

ayekí yaakéna ese ye kóto?”

XXXVI Kitonékí Baguma lèbóa fótsa flee,

ye kóbé akú lètsa nyé lètsa dzi nkpa,

ade ye kamε lεmε lεtsa nyε lεtsa aawūna a.
 Obu mō kamu nyε Baguma fude daa.
 Fɔya lεmε.

XII

Nkpā Wī Kī Efεta Kadzi Ne Baguma Adzuma Kamε.

I Foesū nwās amε, ayekī Baguma amō boe konya sū ni, make mi aduli paa kī mikɔa mi akū mikpa Baguma ndε afɔlie fɔtsa kī fudeī nkpā, kī foe akū kpale, fɔawo ye anε. Ade fukī nyε ayekī miasum Baguma ne ɔnɔkɔali kamε mō mi tɔwɔlε a. II Mitadzi nkpā ndε ayekī katinya kī kamε batı adzi ne tɔkpa kakena kamε a, mbom mifɔ Baguma ɛdani mi adzuni ɛkena avɔ̄ñ lɔkɔa midani ɔbla. Fóafɔ minyi Baguma kawε, fɔtsa a kī fɔnene, kī fɔawo ye anε, fɔkɔla lεmε a.

III Ne Baguma kɔnyakamɔ futetsa bañ a kī ɛkpa yī sū ni, mabi mi kamε odi nyε odi kī etabu ye tɔnɔkɔ̄ñ ɛba ayekī kεfεta. Ne foe kadokɔ a, ɛkɔna fɔtsa a kī fɔatsa akū kadɔla, lokɔa ɛdzεmɔ ye akū ɛdā ne katekado a kī Baguma kpa ye a onukp̄e.

IV Ayekī budeī sukeṇa fɔkɔ kumekumε pii ne otı mɔawε a kamε, kī fɔakena tudzuma futefute a, V ade ayea titɔ kī batı pii bɔane malo ni, otı mɔa bɔane ne Kristo kamε, kī bɔtsamɔ akū ndε sukeṇa fɔkɔ futefute ne otı mɔa kamε. VI Baguma mō boe konya, ɛkpa boe futetsa futefute, foesū mifɔ bɔkεna foe akū adzuma ne ye kɔnyakamɔ a onukp̄e. Ntε boe futetsa nyε Baguma fɔletsa onukp̄e kanyε ni, kεnε kī bɔakena ne katekado a kī budeī a onukp̄e. VII Ntε boe futetsa nyε kī

busum bati ni, kene kĩ busum be ayekĩ kefeta, nte futetsa nyę fotsa katsa ni, kene kĩ bøtsa fotsa. **VIII** Nte fonyę batı ɔwɔle kɔbɛ̃ kado ni, kene kĩ bɔkɛna foe. Odi nyę odi kĩ yakpa batı fotsa ni, ɛkɛna foe mɔ ɔwɔle faa. Odi nyę odi kĩ ɛdzɛ̃ ne batı onukpɛ̃ ni, kene kĩ ɛkɛna adzuma mɔ ɔsĩ, ade odi nyę odi kĩ yakɛna sɛmɛ kale kakɛna ni, kene kĩ ɛkɛna foe mɔ ane kakpalɛ.

IX Miwɛ akũ kale ne ɔnɔkɔali kamɛ. Mikesi tɔkpa, lɔkɔa mipi fotsa wĩ midomɔ akũ. **X** Miwɛ akũ akũ kale nde bawaɛ̃ ne Kristo kamɛ aye, ade odi nyę odi εbɔa mbɔdi ekɔa obu εkpa ɔwaɛ̃ a. **XI** Mikɛna adzuma mɔ ɔsĩ ade mitana ɔnyɔne a. Misum boe ɔlate a mɔ ɔwɔle kamɛ kɔbɛ̃. **XII** Mifɔ mi kɔnɛte a kɔkpā mi ne kawɔle kamɛ. Mina ɔwɔle bɔɛɛ̃ ne mi ɔhau kamɛ, mikaaɓoa mpaas daa daa. **XIII** Mibumɔ assɔli batı a kĩ badi ahiã a, ade mite banɔvɔɛ̃ faa ne mi tɔtɔ kamɛ a.

XIV Miwã Baguma kĩ ehila bikĩ bitomɔ mi liti a. Mivia kĩ ehila be, εtadum be. **XV** Mimɔ kawɔle mɔ bikĩ bamɔ kawɔle, ade mibe mɔ bikĩ babe lɛmɛ a. **XVI** Mina ne adzuni mɔapɛ̃ kamɛ mikpa odi nyę odi. Mitapia akũ, mbom mikɛna tɔkɔba mɔ bikĩ bɛdɔla be akũ kĩ batı lábu ne lɛtsama kamɛ a. Mitabu mi akũ kĩ minyina kadi.

XVII Nte oti odi fum nɔ ni, takɔa tɔkpa ose ye kɔtɔ. Mibɔa mbɔdi mikɛna lɛtsa kĩ odi nyę odi abu kĩ lɛnɛne a. **XVIII** Nte fɔale kakɛna, mɔ fɔato mi sekɛ̃ ni, mimɔ odi nyę odi midzi ne lukudɔ kamɛ. **XIX** Nwaɛ̃ amɛ, mitakɛna odima tɔkpa mise kɔtɔ da, mbom mifɔ Baguma kalɔkpa kɛkɛna foe. Kitonɛkĩ Katsɛlɛ Kpalɛwa a le kĩ, ɔlate a le kĩ, "Yi

aavεlε sɔtɔ, yī aakεna nse kɔtɔ." **XX** Lemε Katsεlε Kpalεwa a le kī,

"Nte kɔle akɔ nɔ okεsīnε ni, kpa ye funitsā εnya.

Nte ɔmɔado akɔ ye ni, kpa ye mui εmɔa.

Kitonekī ntε ɔkena fukī ni, aafō kɔnyɔɔ liwo ye paa."

XXI Tafō tɔkpa lεnya nɔ akū, mbom kɔa tuwī kanya tɔkpa akū.

XIII

Mikɔa Obu Mikpa ɔmaī Akū Banyane.

I Kεne kī odi nyε odi ebu ɔmaī akū banyane, kitonekī otumi odima lεlāa kī εtātō Baguma sekɛ, ade ɔmaī akū banyane a kī bidzi finyaa a, Baguma lidzina be. II Foesū odi nyε odi kī eyidza edza ne ɔmaī akū banyane otumi akū a, yidza edza ne lεtsa a kī ehiihε eyi a akū. Ade odi nyε odi kī yakεna lɔmɔ a, aavεlε kɔtɔkaku εkpa ye mɔawε.

III Bati a kī bakεna tuwī a, lávila bati akū banyane, mbom bikī bakεna tɔkpa a avila be. ɔwe kī bati akū ɔnyane εtahūnahūna nɔ? Kekō kena lεtsa a kī lεnεnε, lɔkɔa yaamu nɔ. IV Kitonekī bati akū ɔnyane a nyε Baguma ɔsumunε kī yakεna adzuma εkpa nɔ kale. Lemε nte ɔkena tɔkpa kō ni, kekō vila ye, kitonekī edeī kɔbɛ kī yavεlε sɔtɔ nde ayekī kεfeta. Baguma fɔtɔ ɔnyane yanε, ade yadā kī bεkpa bikī bεkεna tɔkpa a Baguma sɔtɔ kavεlε a.

V Ne fukī sū ni, kεne kī oti adɔla akū εkpa ɔmaī akū banyane a, nnε ne Baguma sɔtɔ kavεlε odi sū, mbom ayekī oti ɔwɔlε fɔ enyina tuwī a sū.

VI Ade fukii ləməs sū miase ɔmaī təgəle a, kitonekī ɔmaī akū banyanə a akəna adzuma kakpa Baguma nte bekəna be tudzuma tekpoła. **VII** Foesū mise be letsə a kī midzimō be a. Mise ɔgəle mō dute mikpa bikī kefeta. Mivila oti a kī kene kī bivila a, ade mibū oti a kī kene kī bekpa obu a.

Ayekī Bəadzi Mə Akū Akū.

VIII Mitadzimō odima kətə, kətə a kī midazimena a nyə kī miwe mi akū akū kale. Odi nyə odi kī ewe ɔwaă̄ kale ni, ekəna ne Baguma mbla a flee akū. **IX** Mbla a kī Baguma kpa a lə kī, "Tabəa adəpaa, takə oti, taye, taycəle ane ne nō ɔkəba fətsa akū," mō təbəbā a kī tibu a flee boomu ne mbla məapə kamə kī, "Wə nō ɔkəba kale nde ayekī awe nō akū kale a." **X** Nte awe odi kale ni, ɔláakəna təkpa ne ye akū, foesū ɔdə nyə mbla a flee akū kakəna.

XI Kene kī miakəna fukii, kitonekī minyina kī ləkə wo ɔtə kī miányinya ne tida kamə. Kitonekī ləkə a kī Baguma aate boe a nkəpā fuā finyaa ləba ləkə a kī bənya lətə bətə Kristo budo a. **XII** Lenye ləkə tē liyua, kade laməna kanyina. Mifō bəfō ɔtū kamə fətsa kakəna, ləkəa bəbəs kawū kanə fətsa bəbla bekpa kanə ne ɔhaī kamə. **XIII** Mifō bupi boe akū kapi wī nde batı kī bidzi ne ɔhaī kamə. Mitafō bəna ne kanya mō futo kawəle mō bavə kawuga kamə, ūye adəpaa kabəa, ūye ablə kadi, ūye kapaa mō anəngbā kakəna kamə. **XIV** Mbom mibəs boe Əlate Yesu Kristo kawū fətsa mido nde atadiə aye, ləkəa mifō mi sukəna akū kadā kakəna miyaadani se odo fətsa akū bakənanə.

XIV

Mitadzəmə Mə Mi Bakəba Kristofç.

I Mite oti a kī etatim ne katekado kame a mido ne mi kame faa, mitavelə fəletsa mə ye ne letsa kī kəne kī ekəna mə likī ketafeta kī ekəna a akū.

II Oti odi katekado kpa ye osi kī ənya funitsā fudi nyə fufudi, leme otı a kī ye katekado tātim a kō anya kəba kame funitsā odi. **III** Oti a kī yanya letsə nyə letsə a, ətasupa otı a kī yaanya foe. Ade otı a kī yanya kəba funitsā odi a, ətadzəmə ekī yanya letsə nyə letsə, kitonekī Baguma te ye.

IV Owei ane kī adzəmə oti bəbə əsumunə? Ye məawə əlate aamə nte ədzə pintii ūye etə. Lemə yaanya akū kitonekī boe Əlate a aapuli ekəna ye ədza pintii. **V** Oti odi abu kī luwi lidi sī leba fuwi bəbə a, ade odi lemə adā kī fuwi a flee keti a. Ne fukii odu akū a, odi nyə odi ədza pintii ne kakə məa. **VI** Odi nyə odi kī ebu luwi lidi paa ni, ekəna foe kī yado boe Əlate a obu. Ade ayea odi nyə odi kī yaanya funitsā fudi a, kəna foe kī yado boe Əlate a obu, ade yanyə Baguma kələ ne foe akū a. **VII** Boe kame odima lidzí nkəpā ekpa ye akū odi, ade boe kame odima láku lemə kakpa ye akū odi a. **VIII** Nte budzi nkəpā ni, boe Əlate a budzi bəkpa, ade nte buku a, boe Əlate a buku bəkpa. Foesü nte budzi nkəpā o-o ūye buku o-o, boe Əlate a bade bəanə.

IX Ade fukii sū mə Kristo ku, ade eyidza edzi nkəpā ayekī yaanya bikī bidzi nkəpā mə bikī biku a Əlate a. **X** Ade nə kō, nde sū akə awaə̄ kətə? ūye nə malo nde sū asupa awaə̄? Boe a flee bəadza ne Baguma ane kame ləkəa ədzəmə boe. **XI** Kitonekī bətsəle ne Katsəle Kpaləwa a kame kī,

“Olate a le kĩ, ‘Kĩ ndzi nkpa kĩ a,
 odi nyę odi aake aduli εkpa yĩ,
 ade odi nyę odi aabinya onukpẽ ele kĩ
 yĩ nyę Baguma a.’ ”

XII Foesű boe kame odi nyę odi aakpa Baguma ye
 mɔawę akū akunta.

Tafő Awař Okristoni Lekena Tɔkpa.

XIII Foesű mifő bɔfő akū akū kadzemena, kakɔ
 kɔtɔ. Fukĩ miakena nyę kĩ mikena adzuma kĩ
 miláakena letsama kĩ fóafő awař lets ūye fɔfɔ
 εkena tɔkpa. XIV Yĩ ɔmɔa kakena mɔ boe Olate
 Yesu sū, nte ndo kĩ funitsā fudima ne foe akū akū
 lenyé efii fɔtsa. Lemę nte odi te edo kĩ funitsā
 fudi akū tákpalę ni, kekɔ fɔkena effi fɔtsa fɔkpa
 ye.

XV Nte nɔ funitsā kĩ anya sū awař te kalɔe ni,
 kekɔ nné ɔdɔ kame ɔtsɛmɔ ye. Tafő funitsā a kĩ
 anya a lewɔla otı a kĩ ye lɔlɔ Kristo ku a. XVI Foesű
 mitafő batı bεbā lisupa fɔtsa a kĩ mi miakona kĩ
 fɔnene a. XVII Kitonekĩ Baguma legăkanya a lenyé
 kanya mɔ kamɔa, mbom fonyę tuwĩ kakena mɔ
 lukudɔ, mɔ kawɔle kĩ Huhu Kpalewa a akpa a.
 XVIII Ade nte odi asum Kristo ne osi kĩ akū a,
 yawo Baguma ane ade batı lemę akpa ye obu a.

XIX Foesű mifő boe botaε εnya kĩ bɔakena
 lets a kĩ layamena lukudɔ, titiliwu mɔ fukĩ
 fɔabumena akū akū. XX Mitabula Baguma
 adzuma kade ne funitsā sū. Ne ɔnɔkɔali kame ni,
 funitsā flee akū kpale fɔkpa kanya, lemę fɔnene
 kĩ banya lets a kĩ laha odi fɔfɔ εkena tɔkpa.
 XXI Letsa wīde nyę kĩ taba sekena ūye ɔmɔa wař

ĩye akəna lətsa bəbā lidima kī fóafō awaẽ lekəna təkpa.

XXII Fō lətsa a kī ɔtə odo ne fōtsa kī akū a, fōna ne mimō nō Baguma odi kayite. Baguma hila otı a kī etákō ye akū kōtō ne lətsa a kī ekəna, emō kī lenenē a sū. **XXIII** Lemə nte odi anya lətsa kī ye ɔwəle tákpa ye osi a, Baguma akō ye kōtō, kitonekī lətsa a kī ekəna a tátō katékado kamə. Lətsa nyé lətsa kī otı akəna kī fōtató katékado kamə ni, tōkpa tanə.

XV

Mifō Bəkəna Lətsa a Kī Laawo Bati Bəbā Mbom Ane.

I Kene kī boe a kī budeī ɔsī ne katékado kamə a, bəabumō batı a kī be katékado ləlā ɔsī a ne be ohau kamə. Ketáne kī bəakəna lətsa a kī laawo boe məawə ane. **II** Mifō boe kamə odi nyé odi ekəna lətsa a kī laawo boe bakəba ane ayekī fōale fōkpa be, bitim ne be katékado kamə. **III** Kitonekī Kristo malo tákəna fōtsa a kī fuwo ye ane, mbom nde ayekī betsele ne Katselē Kpalewa a kamə kī, Kristo bi Baguma kī, “Fuvūnatsa a kī beta bəkpa nō a, yako ne yī akū.” **IV** Ade lətsa nyé lətsa a kī betsele biyi ne Katselē Kpalewa a kamə a, betsele foe batsa boe fōtsa, kī bəkəa ɔwəle bəee mō Baguma fōletsa bədza pintii, budo ɔwəle bəna lətsa a kī bəadā ane a.

V Baguma a kī ye nyé ɔwəle bəee mō kəbə kado katokō a, efō mina onukpē mōa ne mi kamə, mitomō Kristo Yesu osi a kī etsa a, **VI** ayekī mi flee míakəa ɔwəle mōa mō odo mōa mimu Baguma, kī enyé boe ɔlate Yesu Kristo ɔlega a.

Paulo Kɔa Kale Wī a Ema Bikī Benyé Yudafɔ a Leme.

VII Foesū mite mi bawaẽ nde ayekī Kristo te mi a, fonya obu fɔkpa Baguma. **VIII** Mabi mi kī Kristo yakena Yudafɔ a ɔsumunɛ, ekɔa etsa kī Baguma adi ɔnɔkɔali, lɔkɔa ete de ne bɔhe a kī Baguma kena mo Yudafɔ bawanyɔ a akū, **IX** ayekī bikī benyé Yudafɔ a leme aamu Baguma ne ye kɔnyakamɔ sū. Nde ayekī Katselε Kpalewa a le kī,

“Ne foesū maamu nō ne bikī benyé Yudafɔ a kamɛ.

Maasā kamu tɔnɔ ndela nō dī ne ode.”

X Ade bibuki bɛtselε biyi kī,

“Mi a kī minyé Yudafɔ a,

mimɔ kawɔle mo Baguma bade a.”

XI Katselε bɛbā le kī,

“Mi a kī minyé Yudafɔ a flee mimu boe ɔlate a.

Mi fude fude flee mimu ye!”

XII Ade Yesaya leme le kī,

“Isai kasinu a kamɛ obi odi aane eta,

ye aayanya bikī benyé Yudafɔ a akū.

Ade ye akū baakɔa aane bite a.”

XIII Baguma a kī ye akū bɔate aane a efɔ kawɔle mo lukudu lete mi kamɛ ne mi ye katekado sū, ayekī mi kɔnɛte a aakabo aane ne Hūhū Kpalewa kɔbɛ a kamɛ.

Paulo Nye Letsa a Sū Kī Etsele Fɔletsa Kū a Kayɔ.

XIV Nwaẽ amɛ, yī moawɛ a nte ndo paa kī fɔtsa wī kakena te mi kamɛkamɛ, ade minyina kadi pii kī míapuli midé akū akū. **XV** Leme ne ovoli kī kamɛ a, ndo ɔwɔle ntselε fɔtsa fudi faa kī mabuki

nkəa nkai mi foe. Ndo ɔwɔle kitonékī Baguma mɔ yĩ konya ekəa adzuma kĩ edo yĩ nε awe, XVI kĩ ũnya Kristo Yesu ɔsumunε nkəna adzuma nkpa bikī bonyé Yudafɔ a. Nkəna adzuma nde ɔsɔfɔ nkale Baguma Kale Wĩ a, ayekī bikī bonyé Yudafɔ a aakəna nde afɔlibɔ wĩ kĩ Hūhū Kpaləwa kpale ye akū ekpa Baguma.

XVII Foesũ yĩ ɔmɔa kakəna mɔ Yesu Kristo sū ni, maapuli mpia nε adzuma a kĩ nkəna nkpa Baguma a akū. XVIII Letsa a kĩ odi maado ɔwɔle nle nyε kĩ Kristo tsã yĩ akū efɔ bikī bonyé Yudafɔ na osetie nε Baguma fɔletsa akū. Ekəna fukī etsāmena yĩ fɔletsa a kĩ nle, mɔ adzuma a kĩ nkəna a kame. XIX Fukī ya nε foe kame nε awāwā mɔ nsentseleni fɔtsa a kĩ nkəna, nε Hūhū Kpaləwa a kɔbɛ a kame. Foesũ ntsã mmini nto Yerusalem nnawo Iliriko tite akū a, nde letsã nε Kristo Kale Wĩ a akū ntseña tematɔ a flee. XX Yĩ kawε mɔ ɔsī nyε kĩ made letsã nε Kale Wĩ a akū nε awā kĩ batí tánu tɔ Kristo dĩ, ayekī nlánake nte nε litekū kĩ odi nya lɔtɔ eke a akū. XXI Ndε ayekī Katselé Kpaləwa a le kĩ,

“Bati a kĩ bətābi be kadima nε ye akū tɔ a, aamɔ
ye,
ade bikī bətānu tɔ kadima nε ye akū a, aanu
foe kayɔ.”

Paulo Kawε Kĩ Yanaa Roma.

XXII Ade foesũ nkawε lɔkɔ pii kĩ maya nε mi sekɛ, mɔ ntána osi a. XXIII Lemε finyaa kĩ ūya yĩ adzuma nε fuyite kĩ, mɔ ayekī nkawε futeli pii kĩ mayaasela mi a sū ni, XXIV mate kado kĩ maapuli nkəna foe finyaa. Mawε kĩ ntε ūyaatɛ

nnaa Spania, maadza ne mi sekē sukuloo budo akū kawōle, lōkōa mibumēna minye yī osi nnaa. **XXV** Finyaa kō ni, manaa Yerusalem nkōa futelitsa fudi mma Baguma bade a ne awā. **XXVI** Kitonekī Makedonia mō Akaia tēsōli a te fōtsa faa kī bakōa bibumēna ahiāfō a kī bidei ne Baguma bade a kame ne Yerusalem. **XXVII** Be mōawē a adzuni fōane, leme ne ɔnōkōali kame ni, be adzuma fōane kī bibumō be. Kitonekī nte bikī bonyé Yudafō a na tsefā ne Yudafō hūhū nhila fōtsa a kame ni, kene kī bikī bonyé Yudafō a leme akōa be akū kana fōtsa bibumēna Yudafō a. **XXVIII** Foesū nte nkēna adzuma kī ūyua, mō nkōa fōtsa a kī bite a nkpa be ni, maatsā mi sekē ntē nnaa Spania. **XXIX** Ÿnyina kī nte maya ne mi sekē ni, maakōa Kristo Kalē Wī kame nhila baū mma mi.

XXX Nwaă ame, nnēe boe ɔlate Yesu Kristo mō Hūhū Kpalēwa a ɔdō kī yakpa a, make mi aduli kī mikēna ɔmōa mō yī bōbōa mpaes mō ɔsī bōkpa Baguma ne yī lōlō. **XXXI** Mibōa mpaes kī εnye yī etomena batī a kī bētātē bido ne Yudea a awe. Mibōa mpaes leme kī yī kasum a kī manaakēna ne Yerusalem a kiwo Baguma bade a ane. **XXXII** Nte fōnye Baguma kawē ni, maaya ne mi sekē mō kawōle ūyaadzi nwēya. **XXXIII** Baguma kī yakpa lukudu a, εnamō mi flee. Fōya lōmō.

XVI

Paulo Kōa Kawōna Emēna Bate Badone Ne Roma a.

I Mawē kī mabōa boe ɔwaëtssole Foibe kī εnye ɔsumunē paa ne Kenkrea asōli a kame dī ntsa mi.

II Mite ye nε boe ɔlate a dī akū ndε ayekī fofeta Baguma bade a aye. Mikpa ye kabumena kadi nyε kadi kī yaasī etomena mi sekē, kitonékī εnyε batī pii mō yī mɔawε malo obumenane.

III Mawōna Priskila mō Akwila kī bεnyε yī bakəba adzuma bakεnane nε Yesu Kristo adzuma kame. **IV** Bεkəa be nkpa bewānε yī lɔlo. Nnε yī odi anyε be kəle, mbom mō tεsəli a kī tideī nε bikī bεnyε Yudafō kame a lεmε.

V Mawōna asəli batī a kī batsenə nε be tɔtɔ kame a lεmε. Mawōna yī ɔwεnε Epaineto kī εnya otī ɔtɔnyade kī εtε Kristo edo nε Asia amantam a kame.

VI Mawōna Maria kī εkεna adzuma mō ɔsī εkpa mi a.

VII Mawōna Androniko mō Yunia, yī akū batī, kī bəmō be bōwa kəla a. Bεtε dī nε fɔtɔ banyanε a kame, ade bεnya yī lɔtɔ nε Kristo kate kado kame a.

VIII Mawōna Ampila kī mawε kale paa, kī edeī nε ɔmɔa kakεna kame mō boe ɔlate a.

IX Mawōna Urbana lεmε, boe ɔkəba nε Kristo adzuma a kame, mō yī ɔkəba paa Staki.

X Mawōna Apele kī bεmō kī etim nε Kristo kame a. Mawōna Aristobulo tɔtɔ kame batī a flee.

XI Mawōna yī kade otī Herodion mō Narkiso tɔtɔ kame batī a kī bεkεna ɔmɔa mō Kristo a.

XII Mawōna Trifaina mō Trifosa kī bakεna boe ɔlate a adzuma a, mō yī ɔwεnε Persi kī εkεna adzuma paa εkpa boe ɔlate a. **XIII** Mawōna Rufo kī εtε dī nε boe ɔlate adzuma kame a, mō ɔma kī epi yī ndε obi aye a.

XIV Mawōna Asinkrito, Flegon, Herme, Patroba, Herma mō be bawaă a kī bideĭ nē be sekĕ a.

XV Mawōna Filologo, Yulia, Nerea mō ye ḡwaătsole, mō Olipa mō Baguma bade a kī bideĭ nē be sekĕ a.

XVI Miwōna akū mikēna atuu nē Kristo ɔdō kamē. Kristo tessoli bati a flee awōna mi!

Paulo De Bate Badone Ne Roma a.

XVII Nwaă ame, make mi aduli kī mifō mi ane ena nē bati a kī bayamēna kasă, kakpā badi bayela be katekado a akū. Mivelé akū nē be akū!

XVIII Kitonekī bati a kī bakēna fukīnaa bamē odu a lásum Kristo, boe Əlate a, mbom be mɔawē lupy basum. Bakōa səmē mənemēne mō fōvā fōletsa kamu bati, ade bake bati a kī binyína tōkpa a adzuni a. **XIX** Ləmē mi kō odi nyē odi nu ayekī miayi atō katse Kale Wī a, nē foesū kawəle ade yī paa nē mi akū. Letsa a kī mawē nyē kī minyi kadi nē letsa wī kakēna kamē, ləmē nē tōkpa kakēna kamē kō ni, minya bati kpī.

XX Owi ləláabuna, Baguma a kī yakpa lukudo a, aabubuli Satana kpətēkpətēkpətē nē mi abōa kayō. Boe Əlate Yesu Kristo emō mi konya.

XXI Timoteo yī adzuma kamē əkōba awōna mi flee. Ade aye a Lukio ləmē, mō Yason mō Sosipatro kī bənyē yī kade bati awōna mi a.

XXII Yī Tertio, kī ntselē ovoli kī nkpa Paulo a, ləmē mawōna mi nē boe Əlate a dī akū.

XXIII Yī tōtō əlate Gaio, kī ye awā bate badone a atsēna a, awōna mi.

Ade Erasto kī ενγε ὅματο kī sika əkōlanē mō boe ḡwaănyole Kwarto awōna mi papaapa.

XXIV Boe ɔlate Yesu Kristo εmɔ mi flee kɔnya.
Fɔya lɔmɔ.

Paulo Mu Baguma.

XXV Mifɔ̄ bumu Baguma. Yaapuli edo mi katekado kɔbɛ̄ ne ayekī εfɔ̄ nde letsā Kalɛ Wī a ne Yesu Kristo akū a, mɔ̄ ayekī εnye ɔnɔkɔali fɔletsa belawa a kitɔ aŋε kɔkɔɔkɔε a εtsa sū.

XXVI Lemɛ finyaa, bεnye ɔnɔkɔali a na bεtsa fude flee bεtsāmɛna Baguma onukpε̄ banyεnε fɔletsa katsεlε kayi a kamε, nde ayekī Baguma kī edzi nkpā daa hihiε eyi a, ayekī batı flee aatε bido, bεkeṇa ne ye ɔleḍo a akū. **XXVII** Baguma a kī ye mɔ̄are nyε ɔnyansāni a, boakpa kamu bɔtsāmɛna Yesu Kristo akū kanaa daa daa. Fɔya lɔmɔ.

Baguma Apam Vœ a Tuwuli
Tuwuli: Baguma Apam Vœ a Tuwuli New Testament
copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Tuwuli)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
68df0193-2981-5275-8994-8f743fe01e5e